

Tragedia Górnośląska 1945 roku – scenariusz lekcji dla szkoły ponadpodstawowej

Scenariusz przygotowany na podstawie wystawy Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej pt. „Obcy hajmat? Śląsk w roku 1945 i latach powojennych”

Cele lekcji: w toku przeprowadzonej lekcji uczeń:

- poznaje historię Śląska (w tym przemysłowego rejonu Górnego Śląska) w latach 1918-1945,
- poznaje sytuację mieszkańców Górnego Śląska w przededniu wybuchu II wojny światowej, jej trakcie oraz tuż po zakończeniu wojny,
- poznaje formy represji wymierzone przeciwko ludności cywilnej przez niemieckie władze nazistowskie, Armię Czerwoną oraz polskie władze komunistyczne,
- doskonalą umiejętność pracy z tekstem źródłowym,
- doskonalą umiejętność analizy mapy,
- doskonalą umiejętność zewnętrznej oraz wewnętrznej krytyki źródła.

Czas trwania zajęć: 90 min.

Metody pracy:

- pogadanka,
- opis,
- praca w grupach,
- mapa myśli.

Środki nauczania: gotowe pakiety dla nauczyciela oraz trzech grup zawierające:

- środki słowne (tekstowe materiały źródłowe),
- proste środki wzrokowe (mapy, diagramy, wykresy, fotografie).

Materiały pomocnicze:

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

Projekt sfinansowano ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny za pośrednictwem Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

- Tablica
- Kreda lub markery suchościeralne (w zależności od rodzaju tablicy)
- Projektor
- Arkusze papieru
- Flamastry

Lp.	Czas	Część lekcji	Czynności nauczyciela	Czynności uczniów
1.	10	Wprowadzenie	Nauczyciel wprowadza do tematu lekcji przypominając o skomplikowanych dziejach regionu zwracając uwagę na: trudności z podziałem Górnego Śląska po I wojnie światowej, niemiecką politykę nazistowską w niemieckiej części Górnego Śląska, wybuch II wojny światowej.	
2.	5	Rozwinięcie	Nauczyciel przedstawia sytuację militarną na froncie wschodnim w styczniu 1945 roku. Przypomina o rozpoczętej 12 stycznia ofensywie Armii Czerwonej (może w tym celu wyświetlić właściwą mapę). Aktywizuje uczniów zadając pytania dotyczące bezpieczeństwa ludności cywilnej w warunkach zbliżającej się linii frontu.	Uczniowie odpowiadają na zadane pytania w miarę posiadanej wiedzy i skojarzeń (analogie z innymi konfliktami).
3.	5	Podział na grupy	Nauczyciel wedle własnego uznania / klucza dzieli klasę na trzy grupy. Każdej z nich przydziela pakiet materiałów wraz z poleceniem dla grupy,	Uczniowie siadają w wyznaczonych miejscach. Zapoznają się z poleceniem oraz

Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Bundesministerium
des Innern
und für Heimat

Projekt sfinansowano ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny za pośrednictwem Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

			arkusze papieru oraz materiały biurowe.	przeglądają otrzymane materiały.
4.	30	Praca w grupach	Nauczyciel upewnia się, że polecenia są zrozumiałe dla każdej grupy. Pomaga w przypadku trudności ze zrozumieniem tekstów źródłowych.	Każda z grup pracuje starając się odpowiedzieć na zadane polecenie. Odpowiedź zapisywana jest w formie mapy myśli na arkuszu papieru.
5.	30	Prezentacja efektów pracy	Nauczyciel w centralnej części tablicy zapisuje hasło „Tragedia Górnoląska” oraz dwa pomniejsze „przyczyny” i „skutki”. Następnie wysłuchuje prezentacji każdej z grup.	Członkowie każdej grupy (kolejno 1, 2 i 3) podchodzą do tablicy. We właściwym miejscu zapisują swoje myśli i hasła dotyczące kolejno przyczyny (grupa 1), przebiegu (grupa 2) i skutku Tragedii Górnoląskiej (grupa 3).
6.	10	Podsumowanie lekcji	Nauczyciel dziękuje za zaprezentowane prace. Zadaje pytanie klasie „czy ktoś z Was chciałby jeszcze coś dopisać do tej mapy myśli?”. Usłyszane hasła komentuje („bardzo trafna myśl!”) lub prostuje w razie potrzeby. Prawidłowe pomysły zostają dopisane do mapy. Na zakończenie lekcji zachęca uczniów do samodzielnego poszukiwania śladów Tragedii Górnoląskiej w swojej okolicy oraz zastanowienia się czy miejsca te są właściwie upamiętnione.	Uczniowie dzielą się swoimi myślami na zadane pytania.

Polecenia i materiały dla grup:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Bundesministerium des Innern und für Heimat

Projekt sfinansowano ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny za pośrednictwem Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

Grupa 1:

Na podstawie otrzymanych materiałów oraz wiedzy własnej określ jakie wydarzenia poprzedzające styczeń 1945 roku doprowadziły do wydarzeń, które dziś znamy jako Tragedia Górnosłaska. Wasza praca powinna przyjąć formę mapy myśli.

Grupa 2:

Na podstawie otrzymanych materiałów oraz wiedzy własnej opisz jakie represje spadały na mieszkańców Górnego Śląska w roku 1945. Wasza praca powinna przyjąć formę mapy myśli.

Grupa 3:

Na podstawie otrzymanych materiałów oraz wiedzy własnej wskażcie bezpośrednie oraz pośrednie (w tym oddalone o wiele lat) konsekwencje Tragedii Górnosłaskiej. Wasza praca powinna przyjąć formę mapy myśli.

